

Reflecții asupra locului Bibliei și a traducerilor ei în mărturia și viața Bisericii Baptiste¹

Dr. Octavian Baban

Alături de rugăciune, ca formă de închinare și relație cu Dumnezeu, Biblia are o poziție centrală în viața bisericilor baptiste.² Atenția dată Bibliei de către protestanți, în general, a făcut ca, în mediile romano-catolice și răsăritene-ortodoxe, bisericile baptiste chiar să fie acuzate că ele idolatrizează Biblia (numită uneori și „un papă din hârtie”). Teologii baptiști au subliniat nu o dată că nu așa stau lucrurile, pentru că, în vreme ce este limpede că Biblia are un loc important, central, în gândirea și trăirea evanghelică, și în mod specific în viața și mărturia credinciosului baptist, relația prioritară a credincioșilor nu este cu un text antic ci este relația spirituală, de credință și comuniune cu Sfânta Treime (Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt), care este mediată, într-adevăr, de Scriptura inspirată divin. Astfel, poziția creștinilor baptiști din România este reprezentată destul de bine de formulările din Mărturisirea de credință a Cultului Baptist:

Noi credem și mărturisim că Sfintele Scripturi ale Vechiului și Noului Testament sunt inspirate de Duhul Sfânt.

Ele sunt cuvântul lui Dumnezeu scris, o revelație dumnezeiască (descoperire) către neamul omenesc, sunt izvorul fără greș al conștiinței de Dumnezeu.

Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu scris prin inspirația Duhului Sfânt e singura regulă și normă de credincioșie și purtare în viața aceasta.

(Mărturisirea de credință baptistă a baptiștilor din România)

Subiectul Bibliei în Biserică, rămâne, însă, un subiect dificil, plin de nuanțe. În unele uniuni sau organizații baptiste au apărut, astfel, dezbateri aprinse cu privire la relația dintre credință și Isus și Scriptură, sau relația dintre Isus și Scriptură, și ar putea fi amintite, de exemplu, cele stârnite cu ocazia schimbării Mărturisirii de Crez și Misiune Baptistă, din SUA. Atunci a apărut întrebarea în ce măsură este credința noastră bazată pe Scriptură, în primul rând, iar Scriptura dă mărturie despre Isus, sau este bazată în primul rând pe Isus, care este subiectul mărturiilor din Scriptură. În cazul acesta ar trebui subliniat că, dacă este adevărat că Scriptura dă mărturie despre Isus, înțelegem curând după aceasta că Isus (Sfânta Treime, în general, Tatăl prin Duhul Sfânt, etc.) este Cuvântul reprezentat în istorie, prin inspirație, de Scriptură, El este autorul și

¹ Articolul de față cuprinde rezumatul unei prime părți din comunicarea ținută de O. Baban la sesiunea „Baptistii și Biblia. O sută cincizeci de ani de mărturie baptistă în București”, ținută de Facultatea de Teologie Baptistă a Universității din București, la Biserica Baptistă Sfânta Treime (27 Oct. 2006).

² În unele din bisericile baptiste din USA s-a simțit tot mai mult nevoia de a adăuga ceva suplimentar denumirii simple, de „baptist” din titulatura lor, și astfel au apărut tot mai des sintagme de genul *Bible Baptist Church* (Biserică Baptistă *Biblică*, ori *conform Bibliei*, implicând că alte biserici baptiste, în cazul acesta, nu sunt la fel de biblice... În astfel de titulaturi se observă un interesant fenomen de radicalizare verbală... o prețiozitate teologică prin care se dorește sublinierea identității, dar care indică, de fapt, o criză de valori și de identitate.

generatorul Scripturii (Cel care a inspirat Scriptura) și care ne facilitează sau mediază înțelegerea Scripturii, pentru că El este Cuvântul, Logosul sfânt, etern.³

După cum se vede, aici intervine o discuție subtilă despre relația Isus-Biblie. S-ar putea ca aceste subtilități să reflecte o problemă mai veche, din timpul Reformei: poate fi Isus așezat în contra Bibliei, sau pot unii răstălmăci Biblia așezând-o împotriva lui Isus, interpretând-o împotriva credinței simple, adevărate, în Isus? Luther, de exemplu, credea că este posibil așa ceva (și el se referea la forțările omenești impuse asupra înțeleșului Scripturii, din cadrul dogmaticii romano-catolice). De exemplu, el afirmă cu tărie principiul întâietății lui Hristos față de interpretările care forțează anumite idei sau mesaje din Scriptură împotriva lui Hristos (*De fide*, din 11 sept. 1535):

Scriptura nu trebuie înțeleasă în contra lui Hristos ci în acord cu Hristos. De aceea, Scriptura trebuie să se refere la El, ori, altminteri, nu suntem în posesia a ceea ce spune Scriptura [cu adevărat]. Dacă adversarii apelează la Scriptură contra lui Hristos, noi vom apela atunci la Hristos împotriva Scripturii... Dacă apare o situație în care să hotărâm dacă Hristos ori Legea trebuie trecută cu vederea, trebuie să o spunem, Legea trebuie desconsiderată, nu Hristos.⁴

Relația dintre credincios și Hristos este influențată, deci, de relația credincios-Biblie, de felul în care înțelegem importanța Bibliei, de felul în care ne raportăm la ea. Acum, la o sută cincizeci de ani de credință și mărturie baptistă în România, se pot observa câteva dezvoltări interesante cu privire la Scriptură, în lumea teologică românească. Aceste atitudini interesante, foarte diferite, asupra Bibliei, s-au dezvoltat în ultimile decenii, pe temelii mai vechi, și reprezintă diverse

³ Russell D. Moore, „For the Bible tells me so - Have Baptists replaced Jesus with a book?“, *The Southern Seminary Magazine*, November 2000 (Volume 68, Number 4), pages 6-9 (cf. <http://www.baptist2baptist.net>, 26 Oct. 2006). Una din revizuirile cele mai discutate din noua declarație a Credinței și Misiunii Baptiste (mărturisire a crezului baptist, SBC Baptist Faith & Mission) este o schimbare în ultima parte a primului articol. Acolo unde Mărturisirea din 1963 avea "Criteriul prin care Biblia este interpretată este Isus Hristos," Mărturisirea din 2000 folosește formularea, "Toată Scriptura este o mărturie cu privire la Hristos, care este, El însuși, centrul (punctul focal) al revelației divine". La fel, unde articolul despre Biblie spunea, în BFM 1963, că Biblia "este consemnarea revelației de sine a lui Dumnezeu față de om" ("is the record of God's revelation of Himself to man"), mărturisirea BFM din 2000 șterge cuvintele "consemnare" ("the record of") și spune că Biblia "este revelația de sine a lui Dumnezeu față de om" ("is God's revelation of Himself to man." D. Currie, un lider creștin din Texas, a avertizat în luna iulie 2000, că printr-o asemenea schimbare se vrea "ca Isus să nu fie criteriul prin care se interpretează Biblia, pentru că aceasta dă prea multă libertate" ("They do not want Jesus to be the criterion by which the Bible is interpreted because that gives to (sic) much freedom.") Într-o broșură publicată de CBF (Cooperative Baptist Fellowship), coordonatorul Gary Parker caracterizat această declarație de crez baptist drept "mai multă carte, mai puțin Isus" ("more book, less Jesus"). Parker a subliniat că Baptiștii sunt primii și cei mai avansați credincioși care cred că totul, înainte și după Hristos, trebuie interpretat prin lentilele vieții și învățaturii lui Hristos". Noua formulă nu ar părea să fie exagerată: articolul 1 afirmă că toată Scriptura este "în întregime adevărată și demnă de crezare" ("totally true and trustworthy") și că "toată Scriptura este o mărturie despre Hristos care, El însuși, este centrul (punctul focal) al revelației divine" ("All Scripture is a testimony to Christ, who is Himself the focus of divine revelation.") SBC a fost acuzată că îl coboară în grad pe Isus ("demoting Jesus") ca să se închine, acum Bibliei ca atare. La fel, s-a obiectat că, practic, SBC (South Baptist Convention) înlocuiește trinitatea cu împătrită sursă de autoritate, cu o „cvadrinitate”: Sfânta Treime plus Biblia. Au transformat, atunci, bapțiștii din USA Biblia într-un idol? Cf. B. Prescott, "SBC Demotes Jesus", *Mainstream Messenger*, Vol. 3, No. 3 July 2000.

⁴Cf. G. Ebeling, „The Meaning of „Biblical Theology””, în E. Ebeling, *Word and Faith* (London: SCM, 1963), 82. Argumentul lui Luther suferă, însă, de o anumită circularitate.

forme de redeșteptare spirituală sau, în mod alternativ, de închistare spirituală pe poziții tradiționale, care apără forme vechi de închinare sau prejudecăți tradiționale, etc.

Într-adevăr, democratizarea vieții sociale și libertatea religioasă mai mare ca în trecut fac să ne găsim în fața unor oferte diferite, multiple, cu privire la Biblie. Evanghelicii, Romano-Catolicii, Ortodocșii, vin cu mai multe astfel de oferte, pe măsură ce Biblia, cu ilustrații sau fără, cu note de studiu sau simplă, este comercializată în ediții tot mai diverse și își găsește tot mai mult loc pe rafturile bibliotecilor creștine (deși, nu neapărat, și în viața intimă de comuniune cu Dumnezeu, a celor credincioși; de fapt, paralel cu libertatea de tipărire și comentare a Scripturii, se observă un proces continuu de analfabetizare biblică a tinerilor, de specializare și tehnicizare excesivă a studiului biblic – care pare să se adreseze din ce în ce mai mult teologilor specialiști, și nu credinciosului obișnuit). Dintre ofertele îmbiate cu privire la abordarea Bibliei, se pot observa următoarele categorii distincte:

1. Unii oferă *Biblia ca povestire, ca evocare a trecutului, ca o frescă literară a vieții Bisericii primare*. O asemenea abordare ar putea fi imaginată vizual, ca o evocare culturală, spirituală, ca o icoană pe zidurile culturii creștine prezente. Imaginea unei astfel de evocări a evenimentelor din Scriptură este într-un fel statică, încărcată filosofic și literar prin exprimări vechi, cu culoare religioasă pronunțată (un așa-zis *stil biblic* consacrat, care nu reiese, însă, din limbajul comun, *koine*, al originalelor grecești; folosirea unui *stil biblic* consacrat nu apare doar în spiritualitatea răsăritean-ortodoxă românească ci și în cea evanghelică, întrucât, valoarea tradițională a traducerii Cornilescu a impus termeni și expresii de care inima credincioșilor s-a atașat foarte mult, chiar dacă ei sunt inexacti, de exemplu: „neprihănire” - pentru *dikaïosune*, dreptate; „fire pământescă” în loc de „natură veche” sau de „trup, trupesc” – pentru grecescul *sarx*, carne, sau *fusis*, fire; printre expresiile tradiționale ortodoxe se pot număra: pentru formulele de tip „întru El (Dumnezeu, Hristos, etc.)” sau „întru ceva” – pentru construcțiile cu prepoziția *eis* + *substantiv* – în, înspre; pentru expresia „Unul-născut” sau „Unuia-Născut”, ca traducere pentru *monogenes* „singurul născut” sau „unicul născut”,⁵ preferința pentru verbul „s-a îndreptat” ca traducere a lui **dikaomai** sau **εἰδικαομαι**, „a deveni drept” ori „a fi făcut drept”);⁶ „adevărat, adevărat spun vouă” – în loc de „adevărat, adevărat, vă spun”; „din credință” în loc de „prin credință”,⁷ sau alte forme de traducere a expresiilor din grecește legate de credință,⁸ etc.). Astfel de expresii tradiționale debordează de un respect formal față de trecut, de o dragoste adevărată, adesea, față de formele tradiționale

⁵ Traducerea interconfesională a Societății Biblice din România (SBIR), în curs de realizare, vine, de exemplu, în Ioan 1.14 cu varianta „Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi, și noi i-am văzut slava, slavă ca a Unicului Născut de la Tatăl, plin de har și de adevăr.”

⁶ Traducerea sinodală are, de exemplu, în Romani 4.2 formularea „Căci dacă Avraam s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu”, o expresie corectă teologic, tradițională în sânul Bisericii, dar greu inteligibilă pentru cititorul român contemporan. Traducerea Cornilescu are aici „Avraam a fost socotit neprihănit prin fapte”, dar corectă – până la un punct și ea, dar preluând, de fapt, din cauza dificultății textului, expresia din 4.3, **εἰ ὁ γις qh αυτ% εἰ] dikaiosunhn**, „i s-a socotit drept dreptate”. În 4.2 formularea în limba greacă este **εἰ] gar Αβρααμ εἰ] εἰ] gwn εἰ] dikaiwqh**, și folosește diateza activă nu pasivă: Avraam s-a îndreptățit (și-a dovedit, și-a câștigat, și-a arătat starea de îndreptățire) prin fapte.

⁷ Dificultate recunoscută legată de traducerea prepoziției **εἰ**, „din”, care cere dativul în limba greacă.

⁸ Poate fi citată aici, din nou, traducerea sinodală în Romani 4.3 „Avraam a crezut lui Dumnezeu și i s-a socotit lui ca dreptate” care urmează fidel construcția cu dativ din limba greacă: **εἰ] pisteusen de Αβρααμ τ% qe%**. Mai corect ar fi „Avraam a crezut pe Dumnezeu”, sau „Avraam a crezut în Dumnezeu”.

ale vorbirii și închinării creștine, și nu sunt lipsite de anumite profunzimi filosofice suculente – cu toate acestea, ele nu slujesc cu destulă claritate pe cititorul modern, însetat de adevăr. Din această perspectivă, se observă tendința de a oferi textul biblic, *Biblia, ca o confirmare, ca un ecou al formulelor liturgice* consacrate în viața unei Biserici date (o slujbă culturală, internă lumii creștine, internă unor Biserici sau comunități). Astfel de tendințe implică, într-un fel (deși, discutabil), o anumită marginalizare a Bibliei și a mesajului ei esențial în favoarea unei sonorități formale, tradiționale a limbajului creștin, ceea ce poate ușor conduce la marginalizarea a Bibliei în viața creștină. În astfel de oferte, învățătura necesară maturizării creștinului în umblarea sa cu Dumnezeu se află mai ales în liturgia bisericească, în formele ei diverse, în comentariile Părinților Bisericii, în predicile, imnurile lor, în diversele formulări de crezuri. Fără a intra într-o discuție mai detaliată asupra Tradiției, ceea ce trebuie subliniat aici este că, în această ofertă, Biblia este prezentată cititorului ca un gest de recuperare culturală, ca o tușă de culoare tradițională, ca un sprijin liturgic, nu ca un text cu mesaj esențial, rostit pe înțeles, destinat să schimbe viața, cu forța inspirației divine. Biblia devine, astfel, o povestire a cărei evocare trezește amintiri dulci, este ca o frescă istorică încărcat de ecoul evenimentelor, dar nu este o temelie pentru credință și viață.

2. O a doua ofertă de text sau traducere biblică este aceea care pune în fața cititorului *Biblia ca pe un text tehnic, literar*, cât mai exact tradus, cât mai detaliat în nuanțe, cât mai plin de referințe lingvistice și teologice. Din acest punct de vedere, textul biblic reprezintă un tezaur spiritual și cultural care trebuie tradus elegant, modern, nuanțat în punctele dificile (ceea ce poate duce, în mod surprinzător, la anumite aplatizări stilistică și doctrinară, sau la o efeverscență superficială, cu străluciri pretențioase, care aduc un deserviciu mesajului biblic). Textul devine un monument lingvistic și filosofic, accesibil mai ales celor cu un apetit dezvoltat pentru dezbateri și problematizări. O astfel de abordare a Bibliei are avantajul de a pune în evidență nevoia unei aculturări complexe a textului biblic (o aducere a mesajului în cultura prezentă), a unei detalieri bogate în nuanțe, dar ea pune în mâna cititorului textul Bibliei într-un mod prea sofisticat, prea tehnic, într-un fel în care cititorul este lipsit de fapt, de legătura directă cu textul biblic simplu, care poate schimba viața și reînnoi convingerile proprii, viața celui ce citește.

3. O a treia ofertă de text biblic este cea a *Bibliei ca o sursă de mesaj creștin, una printre multe altele care vin din perioada Bisericii primare (scrierile părinților, lecționarii, crezuri, etc.)*. O asemenea ofertă vine cu un Biblia înțeleasă ca mesaj principal, majoritar în Biserica primară, despre Isus și despre Biserică, așa cum ne-a rămas el din principalele surse creștine din primele secole. Conform unei asemenea oferte, Biblia trebuie citită dar mesajul ei trebuie contextualizat, iar cititorul ar face bine să se informeze și din alte surse vechi, specifice, pentru a avea o imagine completă a culturii creștine sau de tip creștin (cărți apocrife, literatură gnostică, etc.). Biblia devine în felul acesta, din nou, un text de interes academic, o voce ortodoxă (a credinței corecte, acceptate general), dintr-o lume antică plină de voci diverse și de mărturii alternative despre Isus. O astfel de ofertă, legată strâns, de primele oferte menționate mai înainte, dar având totuși un anumit caracter distinct, încurajează un interes minim pentru mesajul biblic ca atare, ori pentru impactul maxim al acestui mesaj.

4. În al patrulea rând, o parte din interesul actual pentru Biblie se manifestă sub forma promovării *Bibliei ca o formă de ecumenism*. Pe deoparte, această invitație are loc din partea

confesiunilor evanghelice protestante către Bisericile tradiționale, pe de altă parte, o asemenea invitație vine în mod clar din partea Bisericii Romano-Catolice către lumea protestantă, deoarece în acest mediu protestant Biblia este prețuită cel mai mult (tot aici pare să funcționeze principiul luteran *Sola Scriptura*, care însă indică doar autoritatea ultimă, maximă, deoarece în viața de consiliere și în cursul studiului biblic, protestantismul a consultat întotdeauna părinții Bisericii, Tradiția, etc. – vezi cel puțin exemplul Institutelor Creștine ale lui Calvin. Ceea ce este distinct în această ofertă este apropierea fără precedent a Bisericii Romano-Catolice de fenomenul tipării și citirii Bibliei, ca o formă de comuniune spirituală sau de invitație - atragere la comuniune spirituală a lumii protestante. În acest context, trebuie recunoscut că, în cele mai multe cazuri, cele două grupuri se apropie de mărturia sacră a Scripturii cu atitudini diferite, cu concepții diferite, și cu așteptări diferite.

5. În al cincilea rând, Biblia ne poate fi oferită ca un *for teologic major, de ultim apel* în diversele controverse între creștini, în dialogul apologetic între creștini și necreștini, și – foarte adesea - ca argument suprem în justificarea unor politici sau activități bisericești. Acest mod de a utiliza Biblia descoperă în ultimile decenii un nou accent, modern, pe *funcționalitatea* Bibliei, în contrast cu accentul pe autoritatea ei reprezentativă (ca revelație, de sursă a cunoașterii, ca obiect al cunoașterii). Din această perspectivă, Biblia tinde să fie utilizată nu doar pentru studierea mesajului ei, ci mai ales pentru justificarea teologică a diverselor activități ale unei Biserici, a unor strategii sau viziuni pe termen lung. Adagiul cunoscut în această privință este vechiul refren: *orice text luat din context devine pretext*. Predicile sau expunerile bazate pe o asemenea concepție tind să fie tematice sau motivatoare, dar prea puțin expozitive sau exegetice (pe de altă parte, și predicarea expozitivă, de exemplu, fără limbaj actualizat, fără ilustrații contemporane și fără aplicații clare pentru viața modernă, poate deveni exclusiv orientată spre trecut, plictisitoare, o excursie monodirecțională în istorie în urma căreia auditoriul se va plictisi și nu va înțelege de ce trebuie să devină expert în istoria antică a unui popor sau în viața unor personaje de demult, și nu în viața trăită astăzi cu Hristos, pentru slava lui Dumnezeu).

În urma unei asemenea analize, ar trebui subliniat că bapțiștii au un crez puternic marcat de nevoia citirii, credinței, și ascultării față de mesajul lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură. Comunicarea acestui accent este parte a contribuției noastre specifice la spiritualitatea creștină în general, și românească, în special. Probabil că această contribuție ar putea fi descrisă prin următoare direcții principale:

1. *Credinciosul baptist afirmă centralitatea Bibliei*. Ea nu are un caracter secundar pentru noi. În Ortodoxie centralitatea Bibliei este o învățătură importantă teoretic, dar credinciosul poate supraviețui practic și fără ea, pentru că Biblia nu este o prezență critică pentru creștinul ortodox. Aceasta marginalitate este uneori interpretată drept o sfială și respect față de Scriptură, dar de fapt, reprezintă un singur lucru: ignoranță și marginalizare a Cuvântului lui Dumnezeu. De asemeni, în Biserica Adventistă, Biblia este un document de referință, o valoare culturală nu numai o revelație, dar, într-un mod esențial, în privința aceasta, revelația vine din partea Spiritului profetic al fondatoarei E.G. White (admiterea unui concurent la autoritatea Bibliei și a unui filtru extern de interpretare are conotații sectare puternice. În privința aceasta se poate observa un anume paralelism între poziția Bisericilor Răsăritean-Ortodoxe și Romano-Catolice cu privire la Tradiție – admisă ca autoritate paralelă vizavi de canonul Sfintei Scripturi, și poziția Bisericii Adventiste cu privire la rolul profetic al

fondatoarei E.G. White). În mod caracteristic, Biserica Baptistă afirmă un rol secundar pentru alte surse și autorități spirituale omenești (care nu sunt ignorate ci consultate ca sursă de înțelepciune creștină), și un rol central pentru Biblie, moștenirea cuvântului lui Dumnezeu către noi.

2. *Credinciosul baptist recunoaște nevoia de citire Bibliei în comunitate.* Biblia este în mod fundamental un document al Bisericii, al comunității creștine. Ea este temelie a Bisericii și motivează Biserica la o viață orientată după scopurile lui Dumnezeu. Ea nu este numai un document al revoluției individuale, al pocăinței personale ci și un document al vieții și mărturiei Bisericii ca întreg. Înțelegerea Bibliei implică o relație, un dialog cu Dumnezeu, prin Duhul Sfânt, și un dialog cu frații și surorile în credință. Din păcate, se poate vorbi în această privință de o anumită criză privitoare la citirea și studierea Bibliei în bisericile baptiste. Este nevoie ca Biblia și citirea ea să fie recuperate ca lucrare și activitate a comunității (studii biblice, programe de citire a Bibliei în grupuri, etc.). În privința aceasta, trebuie recunoscută provocare lansată implicit de Biserica Romano-Catolică, prin programele ei prezente de citire în public, în comunitate, a Scripturii.

3. *Credinciosul baptist urmărește o angajare dinamică a vieții sale cu mesajul Bibliei (ascultarea, aplicarea Bibliei),* mergând constant de la citire (traducere, etc.), la studiu, și de aici la aplicație. De obicei, printr-un asemenea titlu se înțelege o angajare activă a cititorului cu narațiunea Biblică cu care se identifică, *mutatis mutandis*, în viața sa de zi cu zi, o identificare de principiu, întru umanitate și spiritualitate, cu personajele biblice și cu răspunsul pe care Dumnezeu îl dă lor (principiile spirituale de atunci fiind valabile și astăzi). O asemenea angajare se face pe mai multe direcții:

a. *O implicare tot mai largă în încurajarea traducerilor și a revizuirilor de traduceri.* Organizații cum sunt Liga Bibliei sau SBIR (Societatea Biblică Interconfesională din România) au făcut pași importanți în această direcție. O traducere veche este mai greu de revizuit, are alt spirit, o altă abordare, care se păstrează chiar și în timpul unei revizurii (vrând-nevrând); în plus, revizuirile ei tind să devină lucrări tehnice, pretențioase lingvistic, nearmonizate ca stil datorită corecturilor de tip nou altoite pe un text gândit dintr-o perspectivă veche. O nouă traducere poate fi o invitație și o ocazie de a înțelege Scriptura în termenii noi, contemporani.

b. *Viziunea baptistă este că Scriptura trebuie citită integral și cu o hermeneutică angajată, o hermeneutică a participării.*⁹ Insistența asupra acestei viziuni face parte, într-adevăr, din

⁹ J.W. McClendon, Jr., *Systematic Theology: Doctrine* (Nashville, TN: Abingdon Press, 1994), 64. O idee asemănătoare este tratată și de Constantin Coman, *ERminia Duhului. Texte fundamentale pentru o ermeneutică duhovnicească* (București: Ed. Bizantină, 2002), 272-73: „Sfânta Scriptură nu se citește în primul rând pentru a satisface setea de cunoaștere sau pentru a învăța și a afla lucruri despre Dumnezeu sau întrebări care te frământă, ci pur și simplu ca o cale de a comunica cu Dumnezeu, de a te hrăni cu cuvântul lui Dumnezeu, așa cum se citește scrisoarea de la o persoană dragă...”. Limbajul este interesant și are, desigur paralele baptiste foarte evidente, dar având în vedere lipsa de citire a Scripturii în Biserica Ortodoxă, afirmațiile rămân fără acoperire (cf., idem, 272: “Sfânta Scriptură se citește mai puțin *[în spațiul ortodox]”...), ea “constituie reperul prim și imediat și în nici un caz unic... la problemele cu care se confruntă credincioșii”... credinciosul ortodox “nu aleargă la Sfânta Scriptură când are o problemă sau când îl frământă vreo întrebare, ci aleargă la biserică și la preot.” Cartea părintelui C. Coman este

cea ce poate fi denumit *tradiția baptistă*. Este demn de notat, în această privință, că în modul în care abordau viața de sfințenie și studiul Scripturii, anabapțiștii „mai degrabă decât să înceapă cu [o discuție despre] noțiunea de revelație” ca metodă de a asigura temelia studiului Bibliei, cum au făcut savanții Reformei, au început „cu un sentiment al participării la istoria sfântă, al faptului că li se adresează un Cuvânt Viu”.¹⁰ Rolul predicării în această privință este esențial.¹¹

c. *Preeminența Bibliei* constă în comunicarea mesajului ei molipsitor și motivator, nu simplu în expunerea ei foarte vizibilă de la amvon, ori pe amvon, ori în citate vizibile prin diverse tehnici vizuale.¹²

4. *Credinciosul baptist recunoaște lucrarea Duhului Sfânt în Scriptură, și vede în relația sa cu Scriptura o relație vie, cu Duhul Sfânt, și prin Duhul Sfânt, cu Sfânta Treime*. Ideea este afirmată tot mai mult și de teologii ortodocși,¹³ dar există susceptibilitatea că această afirmație, dat fiind locul redus al Scripturii în Biserica Ortodoxă, este un mod de a ascunde mai degrabă lucrarea Duhului Sfânt în spatele funcționării instituționale a Bisericii decât de a o descoperi în mesajul Scripturii și în viața Bisericii. Lăsând, însă, deoparte asemenea evaluări, care necesită discuții suplimentare, trebuie subliniat că nevoia comuniunii cu Duhul Sfânt, prin relația credinciosului cu Scriptura, trebuie mărturisită de creștinul evanghelic, în particular de creștinul baptist, încă și mai mult, cu și mai multă convingere și dragoste de Dumnezeu, și că apariția unei asemenea tendințe este salutată cu bucurie în orice Biserică și confesiune.

o valoroasă contribuție la reactualizarea înțelegerii că citirea Bibliei este un proces desfășurat sub călăuzirea Duhului Sfânt prezent în Biserică – în același timp, ea este un exemplu al limitelor existente în această Biserică tradițională, cu privire la recunoașterea în viața de zi cu zi a rolului Bibliei în calitate de cuvânt inspirat divin și autoritar în probleme de doctrină și practică (autoritate divină, rol central canonic).

¹⁰ M.T. Marshall, „Exercising Liberty of Conscience: Freedom in Private Interpretation”, în E.C. Goodwin (ed), *Baptists in the Balance. The Tension between Freedom and Responsibility* (Valley Forge, PA: Judson Press, 1977), 141-150, esp. 143; Cf. G. Lindbeck, *The Nature of Doctrine* (Philadelphia, PA: Westminster Press, 1984), 118.

¹¹ Rolul predicării tinde, însă, să fie luat de tehnicile mass-media moderne. Filmul, reportajul te absorb în prezentările lor, te fac să participi la concluziile și etosul redactorului. De fapt, aceasta este esența comunicării: *piacere, docere, movere* (a plăcea, a învăța, a conduce la acțiune). Predicarea, cuvântul vorbit, are însă forța ei de evocare, de antrenare a ascultătorului în explorarea adevărului vieții. Iar dacă lucrarea aceasta se face cu puterea Duhului Sfânt, aceasta este, într-adevăr, sabia Duhului care argumentează și convinge.

¹²Cf. Coman, *Erminia*, 273. „Sfânta Scriptură este prezentă și ocupă un loc permanent în cultul Bisericii, Sfânta Evanghelie tronând permanent pe Sfânta Masă și fiind citită solemn în multe momente liturgice”. Și în protestantism există tendința de folosire a Bibliei ca simbol major fără ca să i se dea, însă, rolul practic, real, pe care ea îl merită și îl cere.

¹³Cf. Coman, *Erminia*, 275: „Spațiul ortodox nu operează nici cu un primat absolut al Scripturii, limitat la cel al Sfintei Scripturi (vezi spațiul protestant și neoprotestant) sau chiar extins și la scrierile Sfinților Părinți, adică la Sfânta Tradiție (vezi și unele lucrări de teologie academică din spațiul ortodox), și nici cu un primat al autorității bisericesti instituționalizate (vezi spațiul tradiției romano-catolice), ci operează, așa cum am văzut, cu primatul Duhului lui Dumnezeu, care se manifestă și în Sfânta Scriptură și în autoritatea bisericască, în măsura în care acestea sunt parte integrantă a organismului viu, unic și unitar al Bisericii ca atare.”

